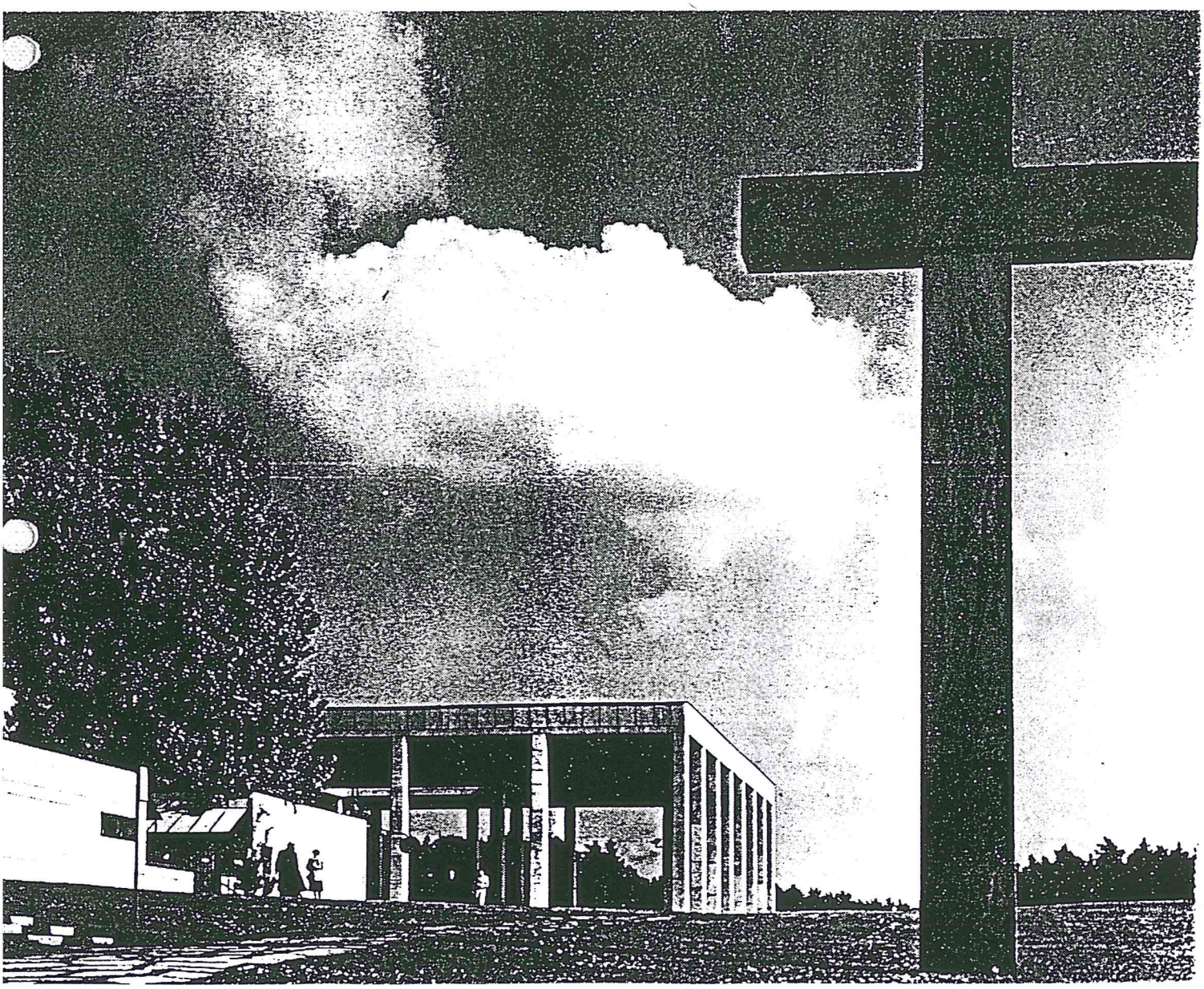
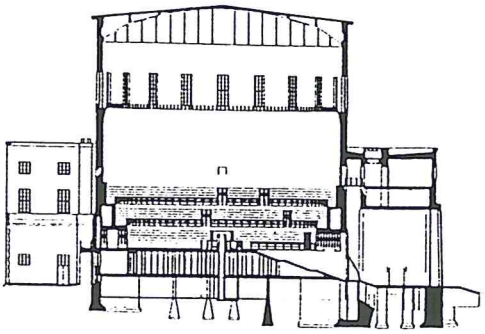
archipel

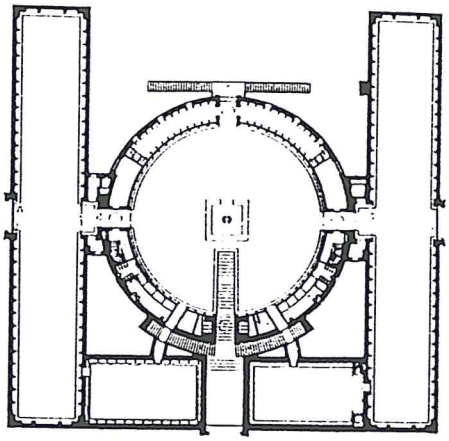

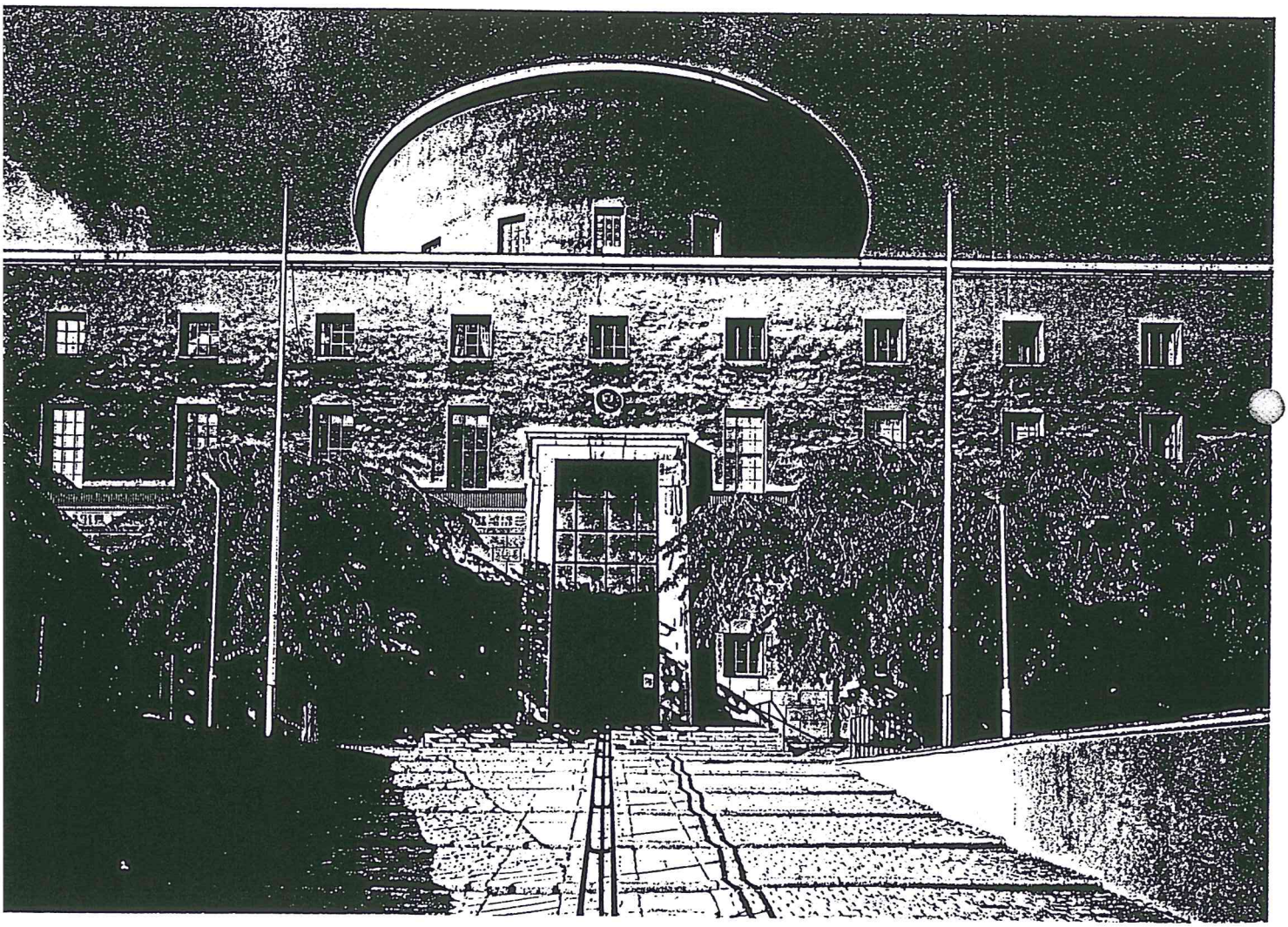
architectCARDINAEL Philip
Stijn Streuvelsstraat 28
8000 Brugge

afgiftekantoor BRUGGE X maandblad NOVEMBER 1996

E.G. ASPLUND
stedelijke bibliotheek . Stockholm (1920-28)

ARCHIPEL BULLETIN NOVEMBER 1996

vrijdag 15 november 1996
ERIK GUNNAR ASPLUND (1885-1940)
voordracht door architect Gilbert Decouvreur
't Leerhuys, Groeninge 35 . Brugge 20u.30

Het polemisch architectuurklimaat in het interbellum kwam uitvoerig aan bod tijdens de dagtrip van ARCHIPEL naar Hilversum met het bezoek aan het werk van twee protagonisten **Dudok** en **Duiker**. Een grotere oppositie was nauwelijks denkbaar.

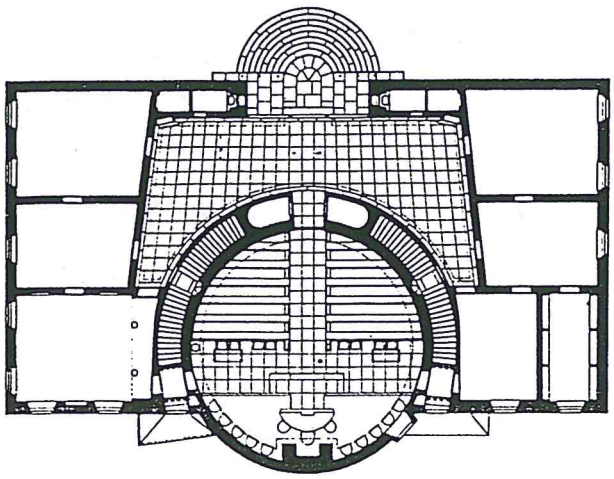
Met het oeuvre van **Erik Gunnar Asplund** (Zweden) uit dezelfde periode zien we de radicale transformaties echter binnen het werk van dezelfde architect.
De bibiliotheek van Stockholm (1920-28) met haar cylindervormig centrum, omsloten door drie lagere vleugels in hoefijzervorm sluit aan bij het Zweeds Neo-Classicisme.
"Het heeft iets van de stabiliteit van een Egyptische tempel met de expressie van een verlicht metafysisch en tijdloze geometrie" (Tafuri en Francesco Dalco in Modern Architecture).

Een radicale sprong naar een modern puristisch vocabulair als een soort van natuurlijke actualisering van het vroegere neo-classicisme is het **tentoonstellingsgebouw in Stockholm in 1930**.
Een gedematerialiseerde transparante architectuur van stalen kolommen en profielen, glazen wanden, zonneluifels.

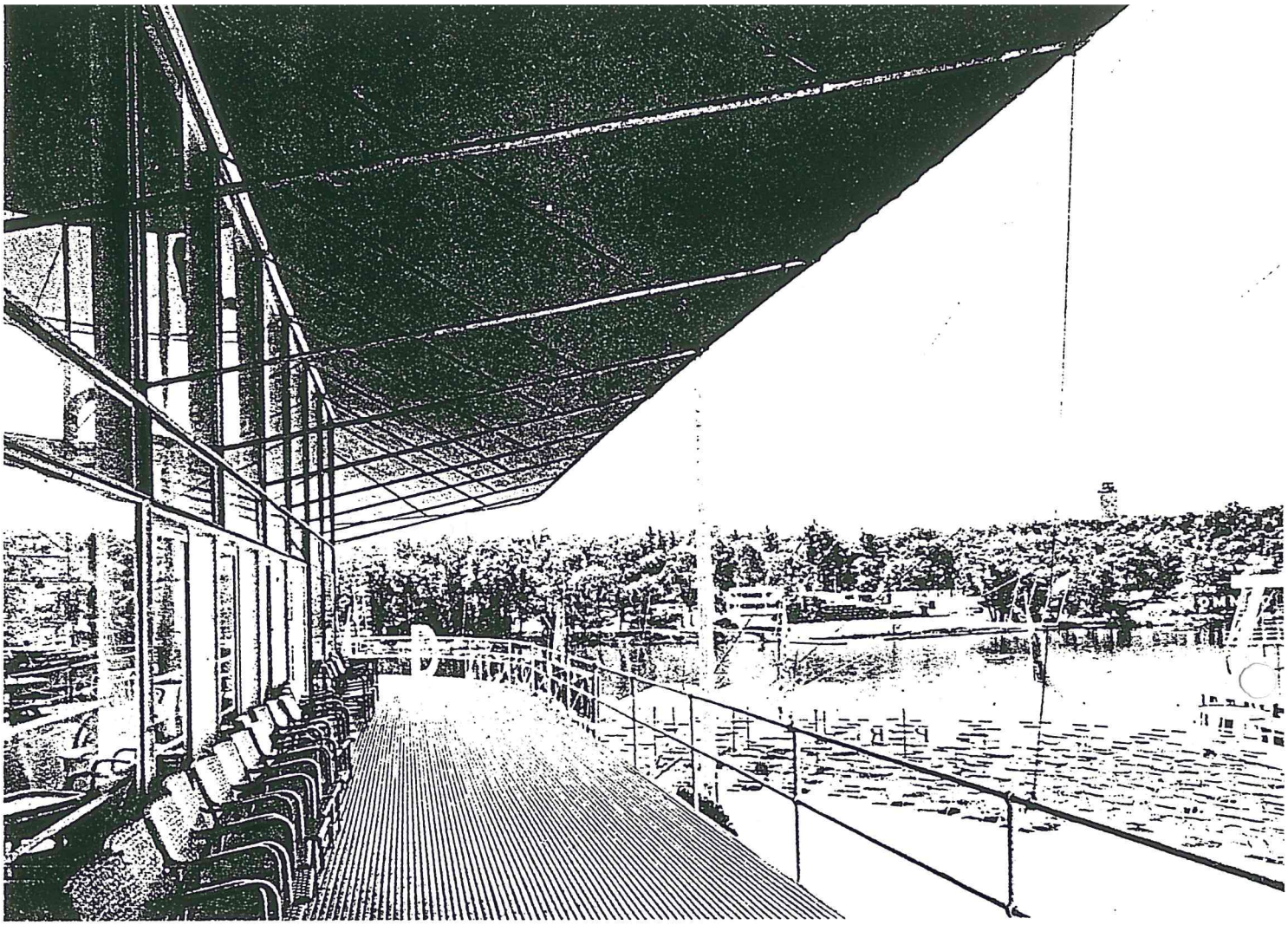
Zijn crematorium (1935-40) in Enschede (zijn laatste werk) volgt enkele jaren later. De versmelting van klassieke roots en uitgepuurde abstractie brengt hier een tijdloze architectuur tot stand waarover Pevsner schreef :
"Het is Asplund gelukt een gebouw neer te zetten, dat werkelijk een sfeer schept van wijding die in staat is troost en vrede te bieden ... Nog nimmer had de twintigste eeuw het gebracht tot zulk een volmaakte harmonie van landschap en architectuur" (N. Pevsner in Europese architectuur).

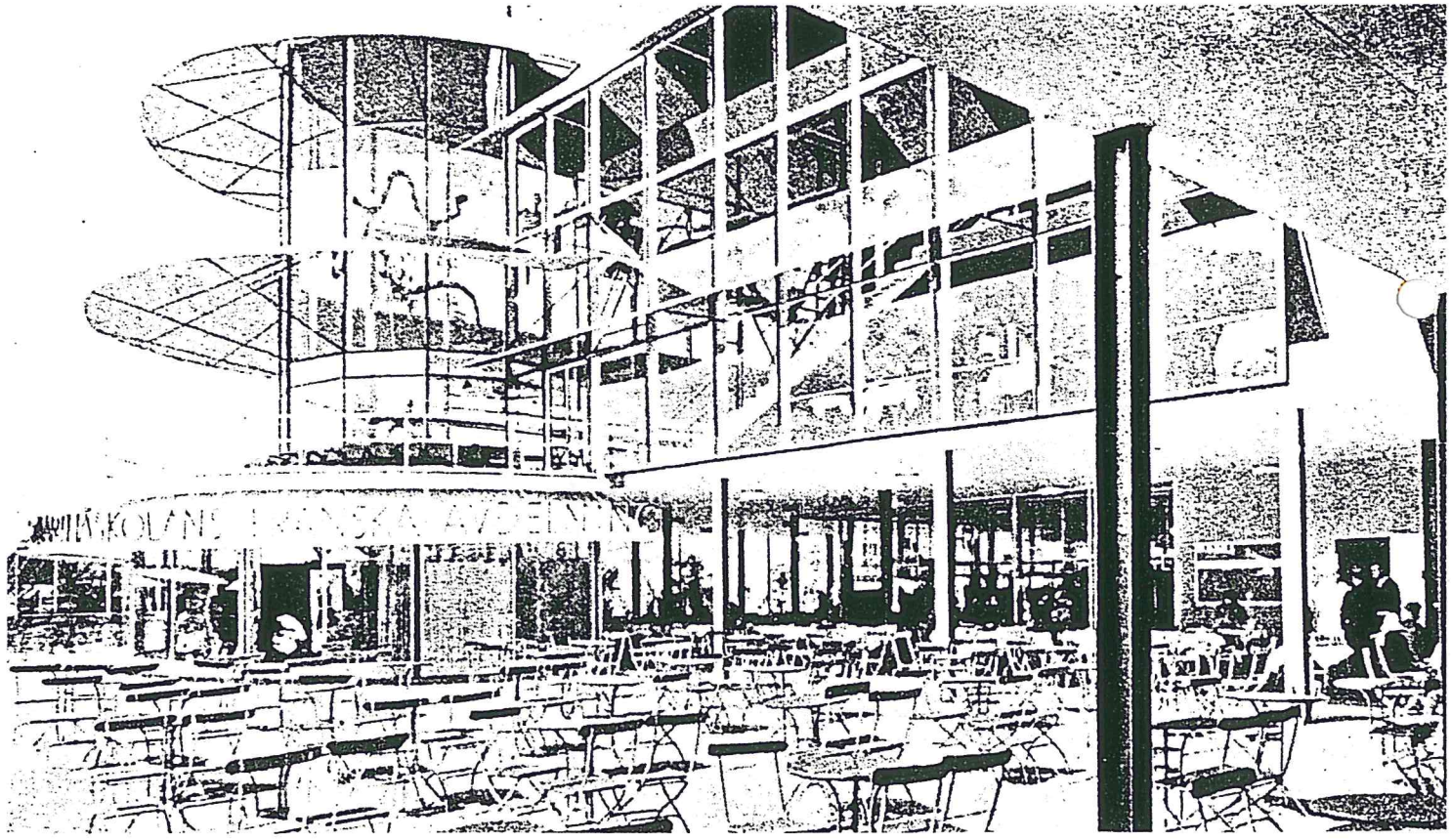
Om het werk van deze veelzijdige figuur nader toe te lichten, deed ARCHIPEL beroep op GILBERT DECOUVREUR die reeds eerder fascinerende voordrachten hield over Melnikov, Wright en Aalto.

Marc Felix

E.G. ASPLUND
kantongerecht . Sölvesborg (1917-21)

E.G. ASPLUND
tentoonstellingsgebouw . Stockholm (1930)

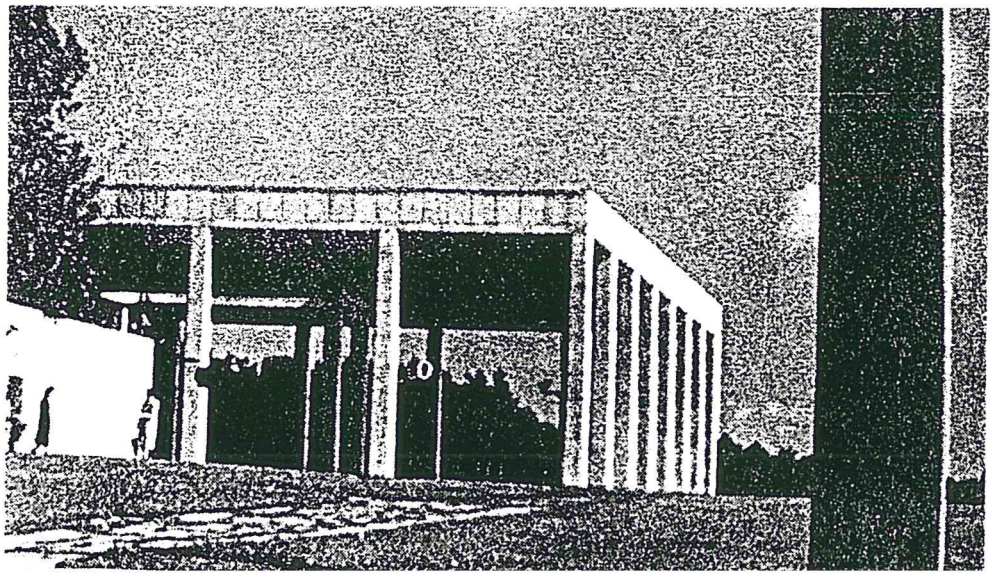
ERIK GUNNAR ASPLUND (1885-1940)

Erik Gunnar ASPLUND behoort tot de belangrijkste Zweedse architecten van de eerste helft van onze eeuw. Hij is vooral van belang voor de overgang van de traditionele naar de moderne architectuur. Asplund heeft gestudeerd aan de technische hogeschool en aan de academie in Stockholm. Na afloop van zijn studie in 1909 heeft hij aanvankelijk hoofdzakelijk woonhuizen gebouwd. Tijdens een reis (1913-1914) naar Griekenland en Italië geraakte hij diep onder de indruk van de klassieke bouwkunst. Zijn gehele latere werk draagt hiervan de sporen. Zijn eerste creatieve periode valt in de jaren 1914-1928.

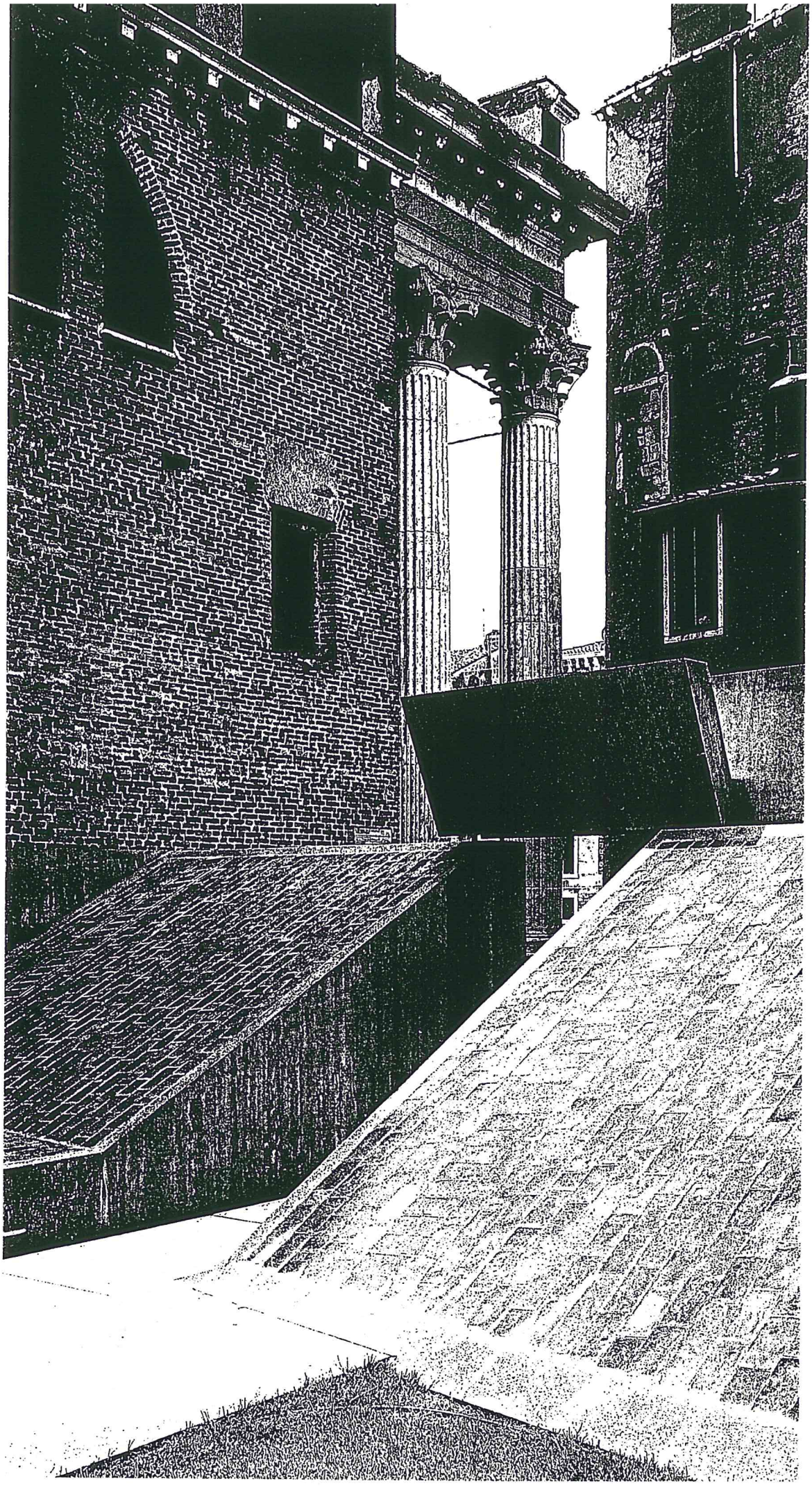
Samen met Sigurd Lewerentz heeft hij in deze periode het **Zuiderkerkhof te Stockholm** ontworpen. Van 1918-1920 bouwde hij de Boskapel aldaar, in 1917 de **villa Snellman te Djursholm**, in 1922-1923 de **Scandia bioscoop** en van 1924-1927 de **Stadsbibliotheek van Stockholm**. Deze beide laatste bouwwerken behoren tot Asplunds belangrijkste scheppingen; zij hebben duidelijke klassieke trekken. De Scandia-bioscoop, die indertijd zeer bewonderd werd, heeft een rechthoekig plan met zijbalkons, welke oplossing haar estetische werking verkrijgt door het evenwicht tussen de verticaal en de horizontaal. Het classicistische ornament wordt slechts op bescheiden schaal toegepast. De Stadsbibliotheek is een symmetrisch gebouw, waarvan de uitlening zich bevindt in een grote cilindrische hal, die op drie zijden geflankeerd wordt door rechthoekige blokken, waarin zich lees- en studeerzalen benevens kantoorvertrekken bevinden. Het gehele bouwwerk ademt klassieke strengheid en soberheid.
Indien Asplund in deze stijl voortgewerkt zou hebben, zou hij een van de vele traditionele architecten geweest zijn. Op de **Stockholmse tentoonstelling van 1930** evenwel toont hij een moderne architect te zijn, die in staat is glas en staal op expressieve wijze toe te passen met de voor deze materialen karakteristieke lichtheid.

Na deze tentoonstelling ontwierp Asplund het **warenhuis Bredenberg in Stockholm** (1933-1935), waarin iets van de lichtheid van het tentoonstellingsgebouw terug te vinden is; later het **Staats-Bacteriologisch Laboratorium te Stockholm**, de **uitbreiding aan het stadhuis te Göteborg** (1934-1937) die, hoewel modern geconcipieerd, de verhoudingen van het oude classicistische gebouw bewaart (1934-1937); en ten slotte het **boscrematorium op het Zuiderkerkhof te Stockholm** (1935-1940). Dit laatste gebouw gaat door voor Asplunds meesterwerk. Essentieel voor deze schepping was het landschap waarin het werd neergezet. Van een grindgroeve maakte men een vrij liggende heuvel, met op de top het crematorium. Ernaast werd een brede vijver gegraven, waarin zich een groot marmeren kuis weerspiegelt. De groep gebouwen omvat drie kapellen, het crematorium en een columbarium. De hoofdingang is een grote zuilengalerij met glad afgewerkte pijlers. Eenvoudig, bewogen en oorspronkelijk - toch is het bouwwerk naar de idee Grieks. De rust die ervan uitgaat, ontstaat door het samenspel van verticale en horizontale elementen.

Uit Elseviers encyclopedie van de moderne architectuur. Gerd Hatje.

rematorium Enschede . Stockholm (1935-40)

7 tot 11 mei 1997
ARCHIPEL ARCHITECTUURREIS
VENETIË, TREVISO, VICENZA, VERONA

De architectuurreis in mei '97 is in hoofdzaak gewijd aan het werk van CARLO SCARPA die in de streek rond Venetië zijn belangrijkste werk realiseerde :

- de Gipsoteca Canovia in Treviso (1955-57)
- het Castelvecchio museum in Verona (1956-64)
- de Olivetti showroom in Venetië (1957-58)
- de Fondazione Guerini-Stampalia in Venetië (1961-63)
- de Fondazione Masieri in Venetië (1970-83)
- Het Brion familie kerkhof in Treviso (1969-78)
- het Banco Popolare in Verona (1973-81)
- het Casa Ottolenghi in Verona (1974-79)

Daarnaast wordt ook recent werk van AFRA en TOBIA SCARPA bezocht, met enkele realisaties voor Benetton in Treviso.

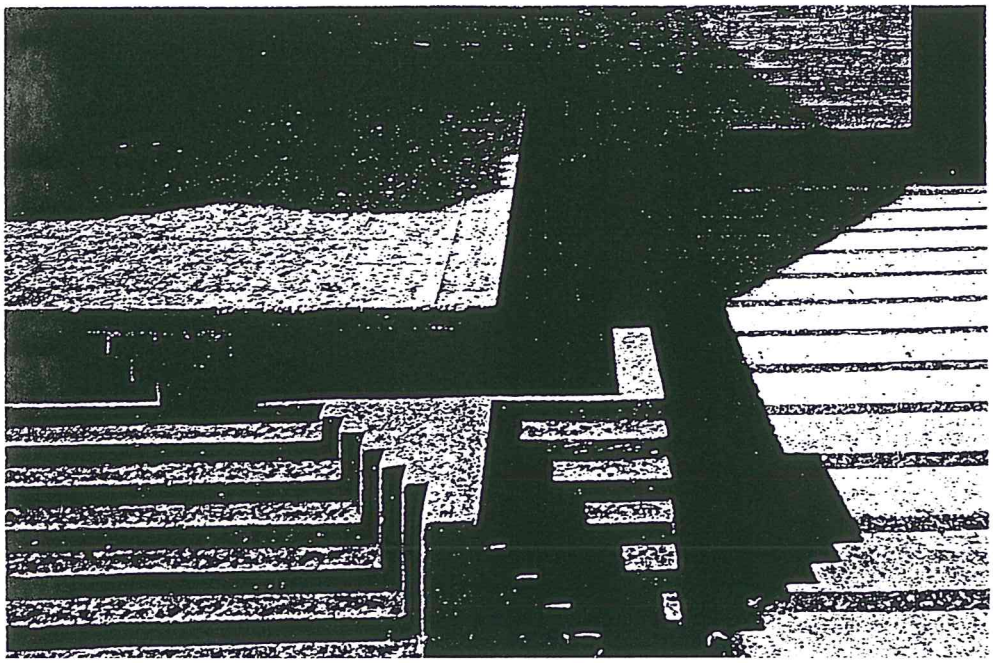
In Venetië bezoeken we recente woningbouwprojecten van diverse internationale architecten op het Guidecca-eiland.

Gezien het historisch karakter van de regio, wordt tevens ruim aandacht besteed aan de villa's van PALLADIO rond Vicenza en trekken we vanzelfsprekend tijd uit voor de fascinerende historische steden zelf.

Ter gelegenheid van het druk bijgewoonde en boeiende rendez-vous met **Afra en Tobia Scarpa** in Hoegaarden op 11 oktober (zo'n 250 belangstellen) heben we alvast zeer nuttige contacten kunnen leggen met de twee architecten uit Treviso.

De reis is uiteraard van een totaal ander type dan de vorige reizen naar Parijs-Lyon (96) of Basel-Weil am Rein (94) (waar de architectuuractualiteit de hoofdbrok vormde), of de reis naar Chicago (waar architectuurgeschiedenis en de fascinatie van de Amerikaanse metropool het reisdoel was).
De Venetië-Treviso-Vicenza-Verona reis wordt totaal anders. Wij houden van contrasten.

De reis wordt momenteel voorbereid door de twee reisleiders **Jean Vandenbogaerde** en **Wim Supply**.
Voor inschrijvingen is het nog veel te vroeg. We zijn momenteel nog op zoek naar een goedkope vluchtformule (vermoedelijk via Milaan) en naar betaalbaar logies in de vier historische steden.
We hopen in een volgend bulletin reeds een prijsschatting rond te hebben en de inschrijving te kunnen openen. Dus nog wat geduld.

HET NIEUWE ARCHIPEL WERKJAAR 96-97

za 7 SEPTEMBER 96

DAGTRIP : DUDOK EN DUIKER IN HILVERSUM
het raadshuis, scholen, begraafplaatsen, woonwijken van Dudok
hotel-restaurant Gooiland en sanatorium Zonnestraal van Duiker

vr. 11 OKTOBER 96

architecten AFRA en TOBIA SCARPA (Treviso-Venetië) over eigen werk

vr. 15 NOVEMBER 96

ERIK GUNNAR ASPLUND (1885-1940)
voordracht door architect GILBERT DECOUVREUR
't Leerhuys Groeninge 35 Brugge 20u.30

vr. 13 DECEMBER 96

architect WILLIAM LIEVENS over eigen werk
't Leerhuys Groeninge 35 Brugge 20u.30

vr. 24 JANUARI 97

ARCHITECTURE A GRANDE VITESSE
videofilm over de ARCHIPEL-reis Paris-Lyon 1996
't Leerhuys Groeninge 35 Brugge 20u.30

vr. 21 FEBRUARI 97

architect KOEN VAN VELZEN (Hilversum) over eigen werk
't Leerhuys, Groeninge 35, Brugge om 20u.30

vr. 21 MAART 97

architect WIEL ARETS (Heerlen) over eigen werk
voordracht over eigen werk
't Leerhuys, Groeninge 35, Brugge om 20u.30

vr. 25 APRIL 97

nog in te vullen - voordrachtavond
't Leerhuys Groeninge 35 Brugge 20u.30

wo. 7 tot zo. 11 MEI 97

ARCHIPEL ARCHITECTUURREIS
VENETIË, TREVISO, VICENZA, VERONA
(van Palladio tot Scarpa)

za. 21 tot zo. 22 JUNI 97

TUINENTRIP VARENGEVILLE (Frankrijk)
met ondermeer twee realisaties van architect Luytjens en diverse tuinen in le Pays de Caux.

Zeer waarschijnlijk worden nog diverse evenementen tussendoor ingelast, waarvan u in dit bulletin gaandeweg bericht wordt.

ARCHIPEL is een Vlaamse architectuurvereniging : een culturele vereniging die zich richt tot architecten en aanverwante professionelen of belangstellenden.

lidmaatschap ARCHIPEL 1996-1997
2000 F (1200 F voor studenten, stagiairs of 2e lid gezin)
schrijven naar M. Van Langenhove, Doornstrat 330, 8200-St.Andries, Brugge - fax 050/39.01.89 en
storten op rek. vzw ARCHIPEL 750-9072064-06

ver. uitgev. : M. Felix .Koningstraat 43A, 8400-Oostende